

ليستی خوا پياوه‌کانی جيهان

ئەردەلان عەبدوللا

گەر يەكک خاوه‌نی دوکانیک بێت ، ئەوا پێی دەلێن کابرا وه‌زعی باشه. له‌ناو قامووسی سیاسیشدا به‌ وورده‌ بۆرجوازی یان چینی ناوه‌راست ناوده‌بریت . گەر يەكکیش بازرگان ، یان خاوه‌نی کارگه‌یه‌ک بێت ، پێی دەلێن کابرا ده‌وله‌مه‌نده‌. مارکسیش فی‌ری کردوین به‌م خه‌لکانه‌ بلێین سه‌رمایه‌دار ، بۆرجوازی . لێ له‌ سلیمانی به‌م خه‌لکانه‌ ده‌لێن (خوا پیاو) . منیش کاتیک راپۆرتی پیاوه‌ده‌وله‌مه‌نده‌کانی جیهانم بینی پیم باش بوو ده‌سته‌واژه‌ی (خوا پیاو) هه‌لبێژم .

ده‌وله‌مه‌نده‌کان تا دین ده‌وله‌مه‌نتر ده‌به‌ن

به‌م رسته‌یه‌ی سه‌ره‌وه ، گۆفاری فۆربس Forbes ی ئەمه‌ریکی لیستی خواپیاوه‌کانی جیهانی پێ راگه‌یاندین . به‌ پێی ئەم گۆفاره‌ بۆ جارێکی تر سه‌روکی کۆمپانیای مایکروسۆفی ئەمه‌ریکی . بیل گاتیس Bill Gates ده‌بێته‌وه‌ به‌ خواپیاوی جیهان . ئەم به‌ریزه‌ خاوه‌نی ته‌نها 50 ملیار دۆلاری حیزه‌! . *

بیل گاتیس Bill Gates

ئەم سال ژماره‌ی ملیاردلێره‌کانی جیهان زیادی کرد ، گه‌یشه‌ 793 که‌س . ئەم فه‌قیرانه‌! خاوه‌نی 2,600 ملیارد دۆلارن . واته‌ ئەم به‌ریزه‌ له‌ هه‌موو وولاتانی ئەفه‌ریقی و عه‌ره‌ب و ئیسلامی ده‌وله‌مه‌ندترن . وولاتیکی وه‌کو هیند که‌ ژماره‌ی دانیشتوانی سه‌روو ملیاردیکه‌ ، که‌چی داها‌تی نیشتمانی 760 ملیارد دۆلاره‌ . هه‌موو وولاتانی عه‌ره‌ب داها‌تی نیشتمانیان ناگاته‌ 600 ملیارد دۆلار . وولاتیکی وه‌کوو فه‌ره‌نسا ، که‌ دووه‌مین هی‌زی ئابووری ئەوروپایه‌ ، داها‌تی نیشتمانی 1600 ملیارد دۆلاره‌ **. له‌و کاته‌ی که‌ئەم به‌ریزه‌ له‌ناو ده‌ریای شیرینی پارهدا مه‌له‌ ده‌که‌ن ، دوو ملیارد و دوو سه‌د ملیۆن 2,200 مرۆف ئاوی پاکیان نییه‌ بیخۆنه‌وه‌ . زیاتر له‌ دوو ملیارد که‌س رۆژانه‌ به‌ 1 دۆلار ژیان به‌سه‌ر ده‌به‌ن . ئەمه‌یه‌ سه‌رمایه‌داری ، ده‌شیانه‌وێت هه‌موومان ئامین بۆ ئەم دوعایه‌یان بکه‌ین. له‌پاش بیل گاتیس خواپیاویکی تری ئەمه‌ریکی دیت ، وارین بو‌فیت Warren Buffett ، ئەم به‌ریزه‌ش به‌ پاچکاری! 42 ملیارد دۆلاری له‌ بازاره‌کانی بۆرسه‌ و بیناسازیدا کۆکردۆته‌وه‌. کارلۆس سلیم هی‌لا Carlos Slim Hela ، کلاوبه‌سه‌ریکی مه‌کسیکیه‌ به‌ جلو به‌رگ دوورین 30 ملیارد دۆلاری خر کردۆته‌وه‌، ئەم به‌ریزه‌ خاوه‌نی چه‌ندین کارگه‌ی جلو به‌رگه‌. Ingvar Kamprad ی سویدی که‌خاوه‌نی کۆمپانیای ئیکیایه‌ . به‌ داربهرینه‌وه‌ له‌ دارستانه‌کانی سوید 28 ملیارد دۆلاری خر کردۆته‌وه‌. هی‌ندیه‌کان به‌ زه‌رده‌چه‌وه‌به‌ه‌ارات ناسراون ، لێ Lakshmi Mittal ، له‌جیاتیی به‌ه‌ارات ئاسن ده‌خوات . به‌یه‌کک له‌گه‌وره‌ بازرگانه‌کانی ئاسن ده‌ژمی‌ریت و خاوه‌نی 23.5 ملیارد دۆلاره‌. پاول ئالان Paul Allen ، که‌براده‌ری بیل گاتیسه‌ و سالانی هه‌فتاکان پیکه‌وه‌ خه‌ریکی دانانی پرۆگرامی کۆمپیوته‌ر بوون .

ئەم بەرپزەش خاوەنى 22 مىلياردە . بېرنارد ئارنولت Bernard Arnault ، كەخاوەنى كۇمپانىيەى LVMH ، خاوەنى 21.5 مىليارد دۆلارە . وەلىد بن طلال یش ، لەسعودىيە بە خورماو حوشتر بەخپۆكردن توانى 20 مىليارد دۆلار بدوورپتەووە . ئەم شەرىفە خاوەنى سىيەكى سىتى بانكى City Bank ئەمەرىكىيە . ئەم شىخە بەسووخورادن پارە پەيدا دەكات ، لى ھىچ شىخىك يان مەلایەكى سعودىيەش ناوپرپت بلىت (ھذا حرام يا بن،،،) . لى ھەژارتىن مىلياردلىرى جىھان كچە جوان و ناسكەكەى رەفىق ھەرىرىيە . ھىند ھەرىرى خاوەنى 1,200 مىلياردە *** . ئەم خانمە باوكى لە كۆشكەكانى سعودىيە ، چا و قاو و شتى تى ! بۆ مەلىك وئەمىرەكان دادەنا . لەناو خىزانە دەولەمەندە دەسەلاتدارەكانى جىھانىش ، خىزانى پادشانشىنى ھۆلەندا خاوەنى 2,5 مىليارد دۆلارن . مەلىكەى ھۆلەندا بە گوول و مانگا بەخپۆكردن ئەم پارەىيەى كۆكردۆتەووە ، ھەربۆيە ھۆلەندىيەكان ھىندەيان خۆش دەوئ . لە ھەمووى خۆشتر ئەم گۆقارە باسى كاستروى برادەرى گىقاراي كردووەو ، بەيەكىك لە خواپىاوەكانى جىھانى دەژمىرپت . سەروەت و سامانى ئەم ھاوپرپيەمان بە 500 مىيۆن دۆلار مەزندە دەكرپت . قوور بەسەر پرۆلىتارىيەى جىھان ، گەر بەتەماى ئەم خواپىاوانە بپت پرگارى بكەن ، ئەوا ھەتا ماو دەبپت سىربخواو جارجارپش بۆ تامى دەم زوورنا لپپدات .

سەرچاوەكان

* www.Arcor.de

** Der Spiegel, Jahres Buch ,2004.

www.aljezeera.net